

Podsumowanie 2008 roku

Zmiany prawne

WIEDZA I JAKOŚĆ

NR 1 (13)/2009
ISSN 1896-9569

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ
ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Nowelizacja ustawy o JHARS

Nowe zadania

AKTUALNOŚCI

74. edycja targów
„Grüne Woche”..... 3

XV Targi AGROTECH
w Kielcach..... 4

WYDARZENIA

Podsumowanie 2008 r. 5-15

PRAWO

Nowelizacja ustawy
o JHARS.....16

Nowe zadania IJHARS
na rynku jaj..... 18

Nowe zadania
na rynku mięsa 19

Ochrona prawna produktów
tradycyjnych i regionalnych..... 20

Europejska polityka jakości
w sektorze produktów rolnych..... 22

HISTORIA

Raport roczny z 1878 r. 23

KUCHNIA

Ciasto drożdżowe ze skórką
pomarańczową 24

Potrawa Wojtka dla 10 osób 24

Redakcja

IJHARS, ul. Wspólna 30,
00-930 Warszawa
tel.: 0-22 623-29-80
www.ijhars.gov.pl

Redaktor naczelna:

Julita Dąbrowska
e-mail: jdabrowska@ijhars.gov.pl

Zdjęcia w numerze:

archiwum IJHARS

Projekt graficzny i realizacja:

Pracownia C&C
cc@pracowniacc.pl
www.pracowniacc.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo adiustacji,
redagowania i skracania nadesłanych tekstów.
Wszelkie prawa zastrzeżone. Copyright ©

Informacja od Głównego Inspektora JHARS

Bazując na ponadpięcioletnim doświadczeniu Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz sygnałach z polskiego rynku, w 2009 roku Inspekcja będzie koncentrować się na walce z zafalszowaniami artykułów rolno-spożywczych. Więcej będzie kontroli doraźnych, wynikających z sygnałów rynkowych. Nadal będzie obowiązywać zasada kwartalnej realizacji programów kontrolnych. Kontrole podstawowych artykułów takich, jak produkty mleczne, świeże owoce i warzywa, ryby i przetwory rybne oraz pieczywo będą prowadzone przez cały rok ze względu na ich znaczenie w żywieniu człowieka. Inspekcja będzie realizować także inne ważne zadania, jak choćby w zakresie rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i kontroli ex-post.

Stanisław Kowalczyk Głównym Inspektorem JHARS

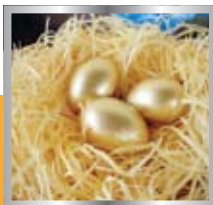
Z dniem 17 stycznia 2009 roku Prezes Rady Ministrów Donald Tusk, na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Marka Sawickiego powołał Stanisława Kowalczyka na stanowisko Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Stanisław Kowalczyk związany jest z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych od października 2006 roku, dotychczas pełnił obowiązki Zastępcy Głównego Inspektora JHARS.

Dorota Krzyżanowska Zastępcą Głównego Inspektora JHARS

Z dniem 12 lutego 2009 roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Marek Sawicki na wniosek Stanisława Kowalczyka, Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych powołał Dorotę Krzyżanowską na stanowisko Zastępcy Głównego Inspektora JHARS.

Dorota Krzyżanowska związana jest z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) od początku jej istnienia w styczniu 2003, dotychczas pełniła obowiązki Dyrektora Wydziału Kontroli Jakości Handlowej. Poprzednio od 1984 roku pracowała w Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych, która na mocy ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych z 21 grudnia 2000 została przekształcona w IJHARS.

Życzenia Wielkanocne

Radosnych, rodzinnych
Świąt Wielkanocnych
życzy Redakcja.

Jajka, to najbardziej rozpoznawalny element świąt Wielkiej Nocy. To symbol nowego życia, płodności i miłości, a według polskiej tradycji dzielenie się świętym jajkiem w Niedzielę Wielkanocną to jeden z najważniejszych obyczajów. Oryginalne jajko wielkanocne to „pisanka” lub „kraszanka”, misternie zdobiona i barwiona naturalnymi wywarami z kory dębowej lub olchowej, łupin orzecha, pędów zboża, łupin cebuli i buraków, tak by uzyskać pożądany kolor skorupki.

74. edycja targów „Grüne Woche”

W dniach 19-25 stycznia 2009 r. w Berlinie odbyła się 74. edycja targów „Grüne Woche”. Zielony Tydzień to największe i najważniejsze w Europie targi branży rolno-spożywczej.

Rangę wydarzenia podkreślił otwierający targi burmistrz Berlina Klaus Wowereit, stwierdzając, że są dla sektora rolno-spożywczego tym, czym szczyt w Davos dla sektora finansowego. W uroczystości otwarcia targów udział brali również Mariann Fischer Boel – Komisarz UE ds. Rolnictwa, Gerda Verburg – Minister Rolnictwa, Przyrody i Jakości Żywności Holandii oraz Ilse Aigner – Federalna Minister Wyżywienia, Rolnictwa i Ochrony Konsumentów RFN. Polskę reprezentowali: Marek Sawicki – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Marian Zalewski – Podsekretarz Stanu.

W tegorocznych targach udział wzięło ponad 1600 wystawców z 52 państw z całego świata. Według informacji organizatorów, stoiska targowe odwiedziło ponad 400 tys. zwiedzających.

Tradycją berlińskich targów jest to, że obok gospodarcza – Niemiec, targi są współorganizowane przez państwo partnerskie. W tym roku rola ta przypadła Holandii.

Obok szerokiej oferty artykułów rolno-spożywczych, na targach prezentowane były także maszyny, wyposażenie i urządzenia produkcyjne dla rolnictwa i ogrodnictwa, nasiona, artykuły ogrodnicze, bydło hodowlane, zwierzęta domowe. Część wystawy poświęcona była też sprzętowi kuchennemu, wyposażeniu kuchni i akcesoriom technicznym dla gospodarstw domowych.

Na targach wyraźnie zauważalna była także obecność Polski. Przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi informowali odwiedzających o polskim sektorze rolno-spożywczym, a przedstawiciel IJHARS – Paweł Jaczyński – odpowiadał na pytania dotyczące systemu urzędowej kontroli żywności w Polsce.

Na targach obecni byli również przedstawiciele większości polskich województw, promując lokalne tradycje kulinarne i przemysł spożywczy. Targom towarzyszyły konferencje i seminaria poświęcone szeroko rozumianej problematyce światowego rolnictwa.

(PJ)

Stoiska
wystawców na
74. targach
„Grüne Woche”

XV Targi AGROTECH w Kielcach

W dniach 13-15 marca 2009 roku w Kielcach, pod honorowym patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, odbyły się XV Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej AGROTECH połączone z IX Targami Przemysłu Drzewnego i Gospodarki Zasobami Leśnymi LAS-EXPO 2009.

Beata Majchrzak z Wydziału Kontroli Jakości Handlowej w czasie XV targów AGROTECH w Kielcach

Przestawiciele GIJHRS: Dorota Krzyżanowska – Zastępca Głównego Inspektora JHARS, Beata Majchrzak, Izabella Kamińska i Małgorzata Waszewska obecni na targach służyli swoją wiedzą w zakresie jakości handlowej produktów rolno-spożywczych, rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych. Goście przybyli na AGROTECH mogli wziąć udział w spotkaniach i konferencjach towarzyszących. W sobotę, 14 marca 2009 r., Izabella Kamińska wygłosiła referat na temat „Produkty regionalne i tradycyjne jako przykład systemu kontroli jakości żywności”.

Tegoroczna edycja zgromadziła ok. 450 wystawców, którzy zaprezentowali swoje oferty w zakresie ciągników, maszyn, narzędzi, urządzeń do produkcji roślinnej i zwierzęcej, środków do produkcji rolniczej oraz budownictwa inwentarskiego. Targi odwiedziło ponad 35 tys. gości, w tym rolnicy, eksperci techniki rolniczej, studenci i uczniowie szkół rolniczych z Polski i z zagranicy.

(BM)

Stoisko MRiRW promujące program „Poznaj dobrą żywność”

Luty 2008

Oscypek zarejestrowany

13 lutego 2008 roku „oscypek” został zarejestrowany jako Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP) oraz wpisany do rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń UE.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) Nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowane nazwy są chronione przed wszelkimi praktykami mającymi na celu wprowadzenie konsumenta w błąd, co do pochodzenia i specyfiki produktu. Producenci do kontroli zgodności procesu produkcji produktu ze specyfikacją wybrali Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Był to już drugi polski produkt – po bryndzy podhalańskiej – zarejestrowany w rejestrze Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń UE.

Słowniczek

Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP)

Oznacza nazwę regionu, określonego miejsca, lub, w wyjątkowych przypadkach, kraju, która służy do oznaczenia produktu rolnego lub środka spożywczego:

- pochodzącego z tego regionu, określonego miejsca lub kraju,
- którego jakość lub cechy charakterystyczne są w istotnej lub wyłącznej mierze zastugą środowiska geograficznego, na które składają się czynniki naturalne i ludzkie, oraz
- którego produkcja, przetwarzanie i przygotowywanie mają miejsce na określonym obszarze geograficznym.

Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG)

Oznacza nazwę regionu, określonego miejsca, lub, w wyjątkowych przypadkach, kraju, która służy do oznaczenia produktu rolnego lub środka spożywczego:

- pochodzącego z tego regionu, określonego miejsca lub kraju, oraz
- którego określona jakość, renoma lub inna cecha charakterystyczna może być przypisana temu pochodzeniu geograficznemu, oraz
- którego produkcja lub przetwarzanie lub przygotowywanie mają miejsce na określonym obszarze geograficznym.

Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS)

Oznacza tradycyjny produkt rolny lub środek spożywczy uznany przez Wspólnotę ze względu na jego specyficzny charakter poprzez jego rejestrację. Aby produkt został zarejestrowany należy udowodnić, że istnieje on na rynku wspólnotowym od co najmniej 25 lat. Specyficzny charakter oznacza cechę lub zespół cech, które w sposób wyraźny odróżniają produkt rolny lub środek spożywczy od podobnych im produktów lub środków spożywczych należących do tej samej kategorii.

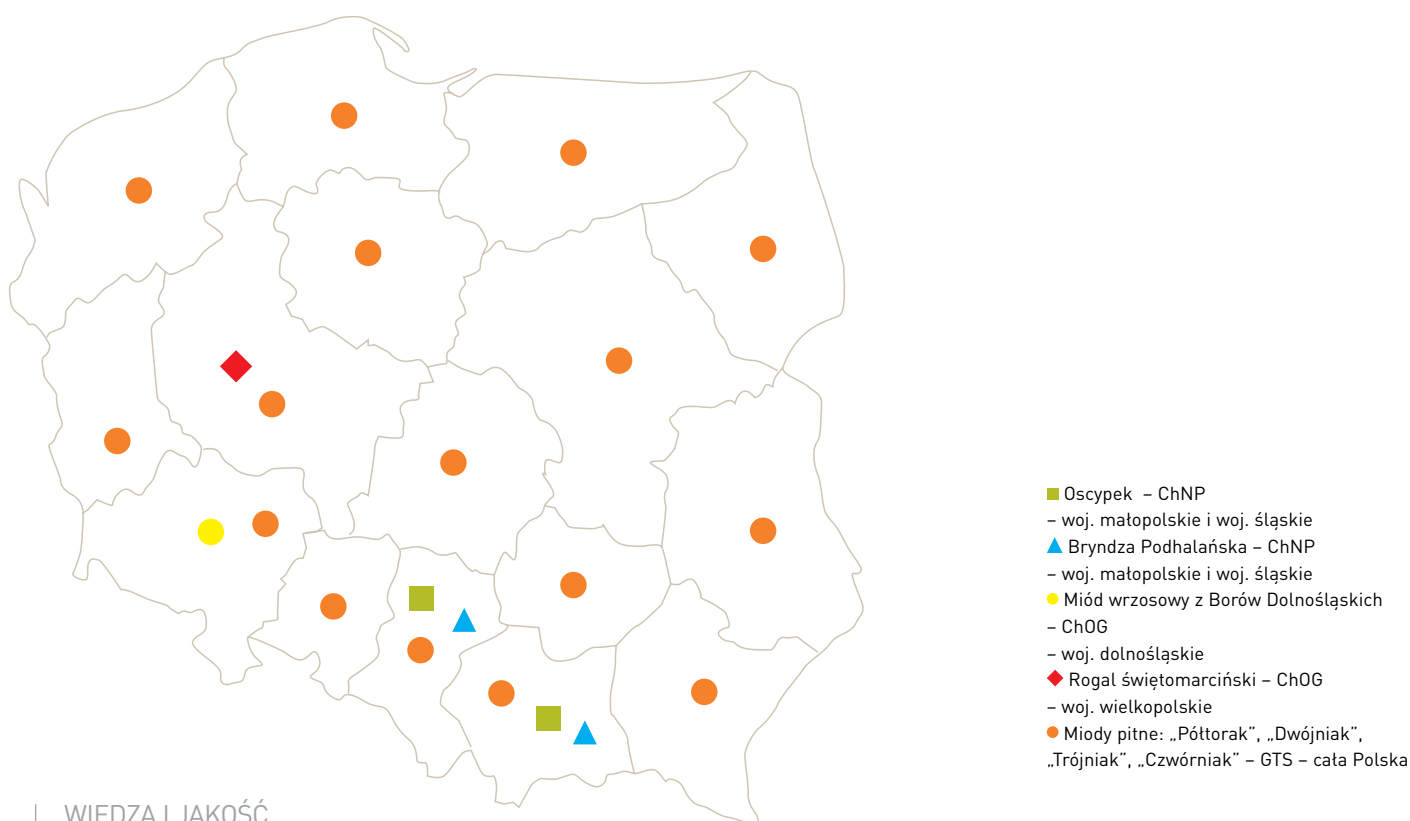
Kwiecień 2008

Seminarium poświęcone podstawom systemu kontroli produktów tradycyjnych i regionalnych

W kwietniu 2008 r., odbyło się seminarium na temat „Podstawy funkcjonowania systemu ochrony nazw produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowanych jako Chronione Oznaczenie Geograficzne, Chroniona Nazwa Pochodzenia lub Gwarantowana Tradycyjna Specjalność”.

Zostało ono przygotowane przy współpracy przedstawicieli włoskiego Ministerstwa Rolnictwa, Żywności i Polityki Leśnej. W spotkaniu wzięli udział pracownicy IJHARS, reprezentanci upoważnionych jednostek certyfikujących oraz przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Seminarium odbyło się w ramach rozpoczętego w lutym 2008 roku projektu Transition Facility 2006/018-180.04-05 „Budowa systemu nadzoru oraz kontroli produktów rolnych i środków spożywczych posiadających Chronione Oznaczenia Geograficzne (ChOG), Chronione Nazwy Pochodzenia (ChNP) oraz Świadectwa Specjalnego Charakteru (ŚSch-GTS)”. Projekt został zakończony w październiku 2008 roku.

Maj 2008

Pomyślny audyt systemu zarządzania jakością

W dniach 7-9 maja 2008 r. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, pomyślnie przeszła audyt recertyfikujący system zarządzania jakością na zgodność z wymogami normy

ISO 9001:2000. Audyt został przeprowadzony przez jednostkę certyfikującą BSI Management Systems Sp. z o.o., Audytor wiodący, po przeprowadzeniu audytu udzielił rekomendacji do utrzymania ważności certyfikatu.

Certyfikacja systemu zarządzania dowodzi, że organizacja dąży do stałego doskonalenia się, czyli podnoszenia efektywności działania i jak najlepszego gospodarowania zasobami, a każde działanie jest spójne z celami organizacji.

IJHARS zdefiniowała następujące strategiczne cele jakościowe:

- przeciwdziałanie wprowadzaniu do obrotu artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości,
- zapewnienie stałego rozwoju potencjału analitycznego laboratoriów,
- zapewnienie efektywnej współpracy i aktywnego udziału Polski w pracach Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz organów Unii Europejskiej.

Czerwiec 2008

Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich zarejestrowany

30 maja 2008 r. Komisja Europejska zarejestrowała „Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich” jako Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG).

W Borach Dolnośląskich wrzosowiska zajmują prawie 10 tys. hektarów i w przeciwieństwie do innych regionów, występują na terenach otwartych, dobrze nasłonecznionych, co powoduje, że są bardzo nektarodajne. Klimat Borów Dolnośląskich jest jednym z łagodniejszych na terenie Polski,

a długość okresu wegetacyjnego jest zbliżona do wartości maksymalnych w kraju i wynosi 220 dni. Długa tradycja zbierania miodu na tym obszarze oraz wysoka jakość miodu są podstawowymi czynnikami, które wpłynęły na renomę wytwarzanego tu „Miodu wrzosowego z Borów Dolnośląskich”.

Produkt ten zgodnie z rozporządzeniem Komisji nr 483/2008 został wpisany do rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych UE.

Miód zebrany z tego regionu może poszczycić się co najmniej 50 proc. zawartością pyłku wrzosowego. Rzadka i poszukiwana odmiana miodu o galaretowatej konsystencji, wrzosowym zapachu, ostrym smaku i ciemnobursztynowej barwie, zawiera bioaktywne związki, dobrze przyswajane przez człowieka. „Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich” jest trzecim polskim produktem o zarejestrowanej nazwie i pierwszym polskim produktem, któremu Unia Europejska przyznała znak „Chronione Oznaczenie Geograficzne”. Producenci zdecydowali, że organem kontrolującym zgodność procesu produkcji ze specyfikacją będzie Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Pasieka w Borach Dolnośląskich

Marek Sawicki, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w trakcie przemówienia

Stanisław Kowalczyk
Zastępca Głównego Inspektora JHARS
– gospodarz uroczystości

Czerwiec 2008

Pięciolecie IJHARS

Inspekcja rozpoczęła swoją działalność 1 stycznia 2003 roku na mocy ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Gospodarzami jubileuszu byli Monika Rzepecka, Główny Inspektor JHARS oraz Stanisław Kowalczyk, Zastępca Głównego Inspektora JHARS. Swoją obecnością uroczystość zaszczylicili Marek Sawicki, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Jan Krzysztof Ardanowski, Doradca Prezydenta RP ds. Rolnych oraz Kazimierz Plocke, Sekretarz Stanu w MRiRW. Parlament RP reprezentowali: Leszek Korzeniowski, Przewodniczący Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Jerzy Chróścikowski, Przewodniczący Senackiej Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska. Wśród gości obecni byli wojewodowie, szefowie instytucji ściśle współpracujących z IJHARS, oraz byli i obecni pracownicy Inspekcji.

25 czerwca 2008 roku odbyła się uroczystość obchodów piątej rocznicy powołania Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Lipiec 2008

Miody pitne zarejestrowane

28 lipca 2008 roku zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 729/2008 do rejestru Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności (GTS) wpisano cztery miody pitne: „półtorak”, „dwójniak”, „trójniak” oraz „czwórniak”.

Specyficzny charakter tych produktów wynika z odpowiednich proporcji brzezki, długiego czasu leżakowania, dojrzewania oraz cech fizykochemicznych i organoleptycznych. Produkt będący Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością można produkować na terenie całego kraju. Nazwy „półtorak”, „dwójniak”, „trójniak” oraz „czwórniak” nie zostały zastrzeżone podczas rejestracji, dlatego też mogą być używane przy etykietowaniu produktów niezgodnych ze specyfikacją, lecz bez możliwości umieszczenia na nich oznaczenia „Gwarantowana Tradycyjna Specjalność”, skrótu „GTS” lub odpowiadającego mu symbolu wspólnotowego. Zgodnie z decyzją producentów organem kontrolującym zgodność procesu produkcji produktu ze specyfikacją jest Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Sierpień 2008

Nowe zadania IJHARS na rynku wina

Z dniem 8 sierpnia 2008 r. weszła w życie ustawa z dnia 10 lipca 2008 roku o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina.

Akt ten umożliwia małym przedsiębiorcom produkcję wina gronowego uzyskanego z winogron pochodzących z upraw własnych, bez konieczności prowadzenia składu podatkowego. Zawiera on również wymagania jakie musi spełnić producent wina gronowego. Podmioty wyrabiające wina gronowe przeznaczone do obrotu mają obowiązek zgłoszenia działalności do Prezesa Agencji Rynku Rolnego. W bieżącym roku zgłoszeń dokonało 39 producentów, o czym zostały poinformowane wojewódzkie inspektoraty IJHARS. Począwszy od bieżącego roku winiarskiego do obowiązków Inspekcji IJHARS będzie należał nadzór nad następującymi procesami enologicznymi: wzbogacaniem (zwiększenie naturalnej zawartości alkoholu), odkwaszaniem (zmniejszenie kwasowości wyrobu), słodzeniem (poprawa walorów smakowych wina) oraz kontrolą wycofania produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina gronowego, zgłoszonych przez podmiot wyrabiający wina gronowe lub moszcz gronowy.

Wrzesień 2008

WIJHARS w Lublinie uzyskał certyfikat Zintegrowanego Systemu Zarządzania

W dniach 3–5.09.2008 r. w Krasnobrodzie odbyła się uroczystość przyznania Wojewódzkiemu Inspektoratowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Lublinie certyfikatów Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

WIJHARS w Lublinie jako pierwszy może poszczycić się posiadaniem certyfikatu potwierdzającego wdrożenie i utrzymywanie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji. Certyfikaty wręczyła Krystyna Stephens, Dyrektor Generalny BSI Management Systems Sp. z o.o.

W uroczystości wręczenia certyfikatów dla WIJHARS w Lublinie udział wzięli: Genowefa Tokarska – Wojewoda Lubelski, Arkadiusz Bratkowski – Członek Zarządu Województwa Lubelskiego, Jacek Czerniak – Przewodniczący Sejmiku Województwa Lubelskiego, a także Henryk Smolarz – Wiceprezes Agencji Rynku Rolnego. W imieniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi uczestniczyła Anna Patkowska – Naczelnik Wydziału Jakości i Normalizacji Departamentu Rynków Rolnych w MRiRW.

Marian Jaworski, wojewódzki inspektor JHARS w Lublinie odbiera certyfikaty

Wrzesień 2008

IJHARS na targach POLAGRA

W dniach 15–18.09.2008 r. IJHARS po raz kolejny prezentowała swoją działalność podczas Międzynarodowych Targów Przemysłu Spożywczego POLAGRA-FOOD 2008.

Na specjalnie przygotowanym stoisku o wszystkich zagadnieniach, związanych z działalnością IJHARS, odwiedzających informowali przedstawiciele Inspekcji obecni na targach. Warto dodać, że POLAGRA-FOOD, to nie tylko najważniejsza impreza branżowa w kraju, ale też wydarzenie cieszące się popularnością wśród przedstawicieli przemysłu rolno-spożywczego z całego świata.

Joanna Kaliniec z GIJHARS na targach POLAGRA

Październik 2008

26. Sesja Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy w Warszawie

IJHARS, będąc Punktem Kontaktowym Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski, zorganizowała w Warszawie w dniach 7-10.10.2008 r. 26. Sesję Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO). Omówiono kwestie bezpieczeństwa żywności, ochrony zdrowia konsumentów oraz praktyki obowiązujące w międzynarodowym handlu żywnością. W obradach wzięło udział prawie stu delegatów z całej Europy.

Uczestnicy
26. sesji
CCEURO

Obrady Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO odbyły się w Polsce po raz pierwszy w historii. Sesji przewodniczyła Awilo Ochieng Pernet ze Szwajcarii. W Warszawie gościli eksperci administracji publicznej z całej Europy pracujący na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i jakości żywności, a także przedstawiciele międzynarodowych organizacji (FAO, WHO, WTO) oraz Komisji Europejskiej.

W ramach sesji przedyskutowano realizację Kodeksowego Strategicznego Planu na lata 2008-2013, działania FAO i WHO uzupełniające prace Komisji Kodeksu Żywnościowego oraz Program ds. Ułatwiania Rozwoju Norm i Handlu.

Agenda spotkania przewidywała także debatę nad krajowymi systemami kontroli żywności oraz analizę aktualnych norm kodeksowych, obowiązujących na szczeblu krajowym i regionalnym. Ważnymi tematami były również żywienie człowieka w Europie oraz udział konsumentów w tworzeniu norm dotyczących żywności.

W trakcie sesji przedstawiciele Szwajcarii, doceniając dotychczasowe zaangażowanie naszego kraju w prace kodeksowe, zaproponowali kandydaturę Polski na Regionalnego Koordynatora FAO/WHO dla Europy. Polska przyjęła tę nominację i potwierdziła swoją gotowość do podjęcia nowych obowiązków na kolejne dwa lata. Ostateczna decyzja w tej sprawie zostanie podjęta latem 2009 roku w Rzymie w trakcie obrad 32. Sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO.

Polskę na sesji reprezentowała czteroosobowa delegacja pod kierownictwem Moniki Rzepeckiej – Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, w składzie: Stanisław Kowalczyk, Magdalena Żelazna i Joanna Markowska.

Październik 2008

Rogal świętomarciński zarejestrowany

Z dniem 30.10.2008 r. na podstawie rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1070/2008, nazwa „Rogal świętomarciński” została wpisana do rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych.

Zwyczaj wypieku tego słodkiego specjału sięga XIX wieku i jest związany z obchodami dnia św. Marcina, przypadającymi 11 listopada. Tradycją stało się spożywanie w tym dniu „Rogali świętomarcińskich”, które wypiekane są z ciasta półfrancuskiego, z nadzieniem z białego maku, wanilii, mielonych daktyli, cukru, śmietany, rodzynek, masła i skórki pomarańczowej. Nazwa „Rogal świętomar-

ciński”, została zastrzeżona w Unii Europejskiej, dlatego też nie może być używana w odniesieniu do produktów niespełniających wymagań specyfikacji. Producenci zdecydowali, iż organem kontrolującym zgodność procesu produkcji produktu ze specyfikacją jest Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Listopad 2008

Unijne konsultacje w sprawie Zielonej Księgi

W listopadzie i grudniu 2008 roku Komisja Europejska przeprowadziła konsultacje w sprawie jakości produktów rolnych. Podstawę do publicznej debaty stanowił przedstawiony przez KE trzyczęściowy dokument, Zielona Księga, będący spisem propozycji mających na celu zwiększenie konkurencyjności żywności produkowanej w krajach UE i odnoszących się zarówno do producentów, handlowców, jak i konsumentów żywności.

W części pierwszej Zielonej Księgi przedstawiono podstawowe wymagania w zakresie produkcji rolnej, oraz promowane przez Unię normy handlowe dotyczące produktów, w tym normy określające szczególne właściwości produktów. W części drugiej przedstawiono istniejące systemy zapewniania jakości, w tym oznaczenia geograficzne, gwarantowane tradycyjne specjalności, produkty z regionów najbardziej oddalonych oraz działanie jednolitego rynku produktów rolnictwa ekologicznego. W części trzeciej omówiono systemy certyfikacji istniejące głównie w sektorze prywatnym, które umożliwiają producentom przekazywanie nabywcom i konsumentom informacji na temat produktu.

W konsultacjach dotyczących Zielonej Księgi uczestniczyła także IJHARS, która mogła w ten sposób podzielić się swoimi doświadczeniami wynikającymi z prowadzonych działań kontrolnych.

Grudzień 2008

Nowelizacja ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Z dniem 18 grudnia 2008 roku weszła w życie znowelizowana ustawa z 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Stanowi ona podstawę działalności IJHARS. Działania Inspekcji mają na celu ochronę interesów konsumentów oraz producentów. Kontrole produktów mają zapewnić konsumentom bezpieczeństwo ekonomiczne, sprawdzać czy żywność wprowadzana do obrotu odpowiada wymaganiom jakościowym. Najistotniejsze zmiany wynikające z nowelizacji ustawy dotyczą wprowadzenia definicji artykułu rolno-spożywczego zafałszowanego, stosowania nowych sankcji w drodze decyzji administracyjnych oraz obowiązku przygotowywania zaleceń pokontrolnych. Zmieniona została również wysokość kar. Ponadto Inspekcja została zobowiązana do realizacji dwóch nowych zadań w zakresie znakowania jaj oraz w zakresie przeprowadzania kontroli mięsa pochodzącego z bydła w wieku do dwunastu miesięcy.

Dziennik Ustaw Nr 214	— 11771 —	Poz. 1346
1346		
USTAWA		
z dnia 24 października 2008 r.		
o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz niektórych innych ustaw ^{1) 2)}		
<p>Art. 1. W ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1577, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:</p>		
1) w art. 3:	<p>a) pkt 6 otrzymuje brzmienie: „6) opakowany środek spożywczy — środek spożywczy w rozumieniu art. 3 ust. 3 pkt 19 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. Nr 171, poz. 1226);”;</p>	
b) w pkt 9 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 10 w brzmieniu:	<p>„10) artykuł rolno-spożywczy zafałszowany — produkt, którego skład jest niezgodny z przepisami dotyczącymi jakości handlowej poszczególnych artykułów rolno-spożywczych, albo produkt, w którym zostały</p>	
<p>mu wygląd produktu zgodnego z przepisami dotyczącymi jakości handlowej,</p>		<p>b) w oznakowaniu podano nazwę niezgodną z przepisami dotyczącymi jakości handlowej poszczególnych artykułów rolno-spożywczych albo niezgodną z prawdą,</p>
<p>c) w oznakowaniu podano niezgodne z prawdą dane w zakresie składu, pochodzenia, terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, zawartości netto lub klasy jakości handlowej.”;</p>		<p>c) w oznakowaniu podano niezgodne z prawdą dane w zakresie składu, pochodzenia, terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, zawartości netto lub klasy jakości handlowej.”;</p>
2) art. 6 i 7 otrzymują brzmienie:		
„Art. 6. 1. Artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu są oznakowane.		
2. Do znakowania artykułów rolno-spożywczych stosuje się odpowiednio wy-		

Nowelizacja ustawy o JHARS

W dniu 24 października 2008 roku sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Jest to najistotniejsza nowelizacja ustawy regulującej kwestie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na przestrzeni 8 lat jej dotychczasowego obowiązywania.

Paweł Jaczyński
Kierownik Sekcji
Prawnej Wydziału
Nadzoru nad
Laboratoriami
i Orzecznictwa

Zmiana obowiązujących przepisów jest odpowiedzią polskiego prawodawcy na postulaty zarówno konsumentów, domagających się ciągłej poprawy jakości wprowadzanej do obrotu żywności, jak i producentów tej żywności, narażonych na nieuczciwą konkurencję ze strony podmiotów, świadomie naruszających prawo.

Nowelizacja stała się możliwa również dzięki doświadczeniu zdobytemu w ciągu ostatnich 5 lat przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Ustawa w pierwotnym kształcie z upływem czasu stawała się narzędziem coraz bardziej niedoskonałym w walce o jak najlepszą jakość żywności w Polsce. Wzrost świadomości konsumentów, a także dynamiczny rozwój sektora spożywczego w Polsce, zaowocowały koniecznością dostosowania przepisów o jakości do nowych realiów. Zmiana ustawy służyć ma przede wszystkim poprawie bezpieczeństwa ekonomicznego konsumentów żywności. Zmienione przepisy zapewnić mają także bezpieczny i rzetelny obrót żywnością w Polsce. Cele, o których mowa wyżej, będą realizowane dzięki przyznaniu IJHARS nowych lub udoskonaleniu już istniejących narzędzi, mających służyć skutecznemu wykonywaniu funkcji organu urzędowej kontroli żywności.

Lepsza efektywność kontroli

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest instytucją, której w polskim porządku prawnym powierzony został nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych w produkcji i w obrocie. Jakość produktów nabywanych przez konsumentów finalnych w dużej mierze zależy od skuteczności przeprowadzanych przez IJHARS kontroli. Nieuczciwych producentów żywności powinny dotyczyć wymierne, negatywne konsekwencje naruszeń, których się dopuszczają. Obecnie jest to możliwe dzięki

wprowadzonemu zmienionymi przepisami ustawy, całkowicie odmiennemu od dotychczas obowiązującego, systemowi kar. Za część czynów, zagrożonych do tej pory karą grzywny, wymierzaną na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, od dnia wejścia w życie zmienionej ustawy, tj. od 18 grudnia 2008 r., grożą kary pieniężne nakładane w drodze decyzji administracyjnych. Wysokość kar pieniężnych może być znacznie wyższa od ustalonej na 500 zł kwoty maksymalnej grzywny. Kara pieniężna może być również nakładana na przedsiębiorcę, nie zaś tak, jak miało to miejsce w przypadku grzywien na pracownika, który często popełniał czyn zabroniony, wykonując polecenie swojego przełożonego.

Nieuczciwi przedsiębiorcy, świadomi nikomej dotkliwoci grożących im grzywien, często utrudniali lub nawet uniemożliwiali przeprowadzenie czynności kontrolnych. Jedyną możliwą reakcją inspektorów IJHARS było do tej pory nałożenie grzywny nieprzekraczającej 500 zł. W przypadku nawet niewielkich przedsiębiorstw nie jest to kara dotkliwa. Znowelizowana ustawa, w opisanych wyżej sytuacjach, daje inspektorom IJHARS możliwość nałożenia w drodze decyzji administracyjnej kary w wysokości odpowiednio do piętnastokrotności lub dwudziestokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (w chwili obecnej byłyby to kary w wysokości nawet ok. 50 tys. zł).

Groźba wymierzenia tak wysokiej kary pieniężnej powinna skutecznie zapobiec jakimkolwiek świadomemu utrudnianiu kontroli przez nieuczciwych przedsiębiorców. Kontrole staną się dzięki temu szybsze i skuteczniejsze.

Celem prowadzonych czynności kontrolnych jest stwierdzenie czy kontrolowany artykuł rolno-spożywczy spełnia wymagania w zakresie jakości handlowej.

W sytuacji, gdy przedsiębiorca narusza prawo i wprowadza do obrotu produkty o niewłaściwej jakości, organy IJHARS mogą w drodze decyzji administracyjnej: zakazać wprowadzenia do obrotu ww. artykułu, nakazać poddanie go określonym zabiegom (tj. np. właściwemu oznakowaniu) lub też nakazać jego zniszczenie.

Znowelizowana ustawa umożliwi wydawanie w/w decyzji przed zakończeniem kontroli. Kontrolujący, stwierdzając w toku kontroli niewłaściwą jakość partii kontrolowanego produktu, a także duże prawdopodobieństwo wprowadzenia go do obrotu przed zakończeniem czynności kontrolnych, może wydać przed formalnym zakończeniem kontroli jedną z decyzji, o których mowa wyżej. Możliwość taka

w sposób znaczący przyczyni się do wyeliminowania z obrotu artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości.

Ustawa w dotychczasowym brzmieniu, obok wydania ww. decyzji, dawała możliwość ukarania grzywną w wysokości do 500 zł osoby, której przypisać można było winę za niewłaściwą jakość wprowadzanych do obrotu artykułów rolno-spożywczych.

Po zmianie ustawy, kara pieniężna w drodze decyzji administracyjnej może być nałożona zarówno na konkretną osobę fizyczną, jak i na przedsiębiorcę, będącego osobą prawną. Karze będzie podlegał ten, kto artykuł rolno-spożywczy o niewłaściwej jakości wprowadził już do obrotu, jak również ten, komu uniemożliwiono wprowadzenie w/w artykułu.

W przypadku wprowadzania do obrotu artykułów rolno-spożywczych nieodpowiadających jakości handlowej określonej w przepisach o jakości handlowej lub deklarowanej przez producenta w oznakowaniu, kara pieniężna wynosi od 500 zł do pięciokrotności korzyści majątkowej uzyskanej lub która mogłaby zostać uzyskana przez wprowadzenie tych artykułów do obrotu.

Istotną zmianą jest umieszczenie w ustawie definicji artykułu rolno-spożywczego zafałszowanego. Zgodnie definicją, zafałszowanie żywności stanowi kwalifikowaną formę naruszenia przepisów o jakości handlowej. Jako czyn, który w sposób szczególnie narusza interesy ekonomiczne konsumenta, zafałszowanie żywności jest również w sposób surowy karane.

Gdy do obrotu wprowadzane są artykuły rolno-spożywcze zafałszowane (np. w przypadku produktów mleczarskich, gdy przedsiębiorca stosuje nazwy zastrzeżone dla tej grupy produktów, np. masło, ser do produktów zawierających, oprócz składników pochodzenia mlecznego, również składniki pochodzenia roślinnego), kara pieniężna wynosi od 1000 zł do 10% przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Szczególna kara przewidziana została w stosunku do podmiotów notorycznie naruszających prawo. Wprowadzając ponownie do obrotu produkt tego samego rodzaju, który nie odpowiada jakości handlowej ze względu na tą samą wadę, przedsiębiorcy zostaną ukarani karą pieniężną podwyższoną o wysokość kar nałożonych w okresie 24 miesięcy przed dniem rozpoczęcia kontroli.

Uczciwa konkurencja

Grupą, której w sposób szczególnie zależało na zmianie obowiązujących przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych byli przedstawiciele przemysłu spożywczego. Rozwój tej branży oraz rosnąca liczba obecnych na rynku podmiotów spowodowały wzrost zagrożenia ze strony przedsiębiorców pragnących w sposób nieuczciwy zwiększyć swój udział w rynku. Niepokój producentów żywności wzbudziła zwłaszcza rosnąca wciąż skala zafałszowań żywności (np. masła, poprzez zakazane w przypadku produktów noszących tą nazwę, dodawanie składników pochodzenia roślinnego w celu obniżenia kosztów produkcji). Bezdiskusyjnym stał się fakt, że sprawniejsze i efektywniejsze kontrole leżą w interesie samych przedsiębiorców.

Wyższe kary pieniężne nie stanowią zagrożenia dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w sposób uczciwy. Ich wysokość ma

przede wszystkim działać prewencyjnie wobec tych, którzy w celu osiągnięcia większego zysku gotowi są naruszyć prawo i wprowadzić w błąd konsumenta, a nawet narazić na niebezpieczeństwo jego zdrowie. Kary pieniężne mają również być dotkliwe dla przedsiębiorców, którzy prawo już naruszyli. Nowy system kar z całą pewnością ograniczy stosowanie nieuczciwych praktyk przez producentów żywności. Skorzystają na tym przede wszystkim ci, którzy artykuły rolno-spożywcze wprowadzają do obrotu w sposób uczciwy i zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Należy podkreślić, że nowe przepisy nie przesądzają z góry, że podmiot je naruszający działa zawsze świadomie i z premedytacją. Ustalając wysokość kary na podstawie nowych przepisów, organy kontrolne obligatoryjnie biorą pod uwagę: stopień szkodliwości popełnionego czynu, stopień zawinienia, zakres naruszenia, dotychczasową działalność podmiotu i wielkość jego obrotów. Oczywiście jest, że podmiot, dotychczas działający w sposób uczciwy, popełniający nieumyślnie czyn o niskiej szkodliwości, ukarany zostanie stosunkowo niską karą.

Inspektorzy IJHARS, stwierdzając w toku kontroli nieprawidłowości, na mocy zmienionych przepisów, są zobligowani do przekazania kontrolowanemu zaleceń pokontrolnych. Zalecenia takie z założenia mają pełnić również funkcję edukacyjną. Kontrolowany uzyska dzięki nim konkretne wskazówki, w jaki sposób wyeliminować pojawiające się uchybienia.

Ochrona konsumenta

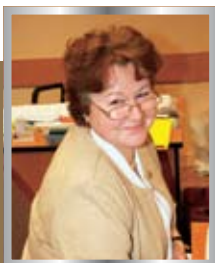
Bez wątpienia, najbardziej narażeni na niebezpieczeństwa związane z wprowadzaniem do obrotu żywności nieodpowiadającej przepisom o jakości handlowej są jej konsumenci. To właśnie ich bezpieczeństwo ekonomiczne zagrożone jest nieuczciwymi praktykami przedsiębiorców. Zaostrzenie stosowanych sankcji i usprawnienie czynności kontrolnych prowadzonych przez organy IJHARS wpłynie pozytywnie na ochronę interesów konsumentów żywności. Po wejściu w życie nowych przepisów można oczekiwać radykalnego spadku udziału żywności o niewłaściwej jakości w rynku. Będzie to możliwe dzięki odstraszałej wysokości kar pieniężnych, a także dzięki sprawniej prowadzonym kontrolom i uniemożliwianiu wprowadzania do obrotu artykułów rolno-spożywczych nieodpowiadających przepisom o jakości handlowej.

Na szczególną uwagę zasługuje również nowy obowiązek nałożony na organy IJHARS. Na mocy zmienionych przepisów są one zobowiązane do podawania do publicznej wiadomości informacji zawartych w decyzjach, dotyczących zafałszowań artykułów rolno-spożywczych. Nowy przepis wpłynie korzystnie na świadomość wyborów dokonywanych przez konsumentów. Będą oni mieli możliwość świadomej weryfikacji producentów nabywanej żywności, co zaowocować może całkowitym wyeliminowaniem z rynku nieuczciwych przedsiębiorców.

Dokonana zmiana ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych stanowi znaczący krok na drodze do zapewnienia polskiemu konsumentowi żywności pełnowartościowej i odpowiadającej obowiązującym przepisom. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, jako organ urzędowej kontroli żywności, będzie mogła stać się gwarantem rzetelnego i zgodnego z prawem obrotu artykułami rolno-spożywczymi.

Nowe zadania IJHARS na rynku jaj

Od 18 grudnia 2008 roku Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych realizuje nowe zadanie wynikające ze zmiany ustawy z dnia 21 grudnia 2000 roku o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Halina Kucińska
Wydział Kontroli
Jakości Handlowej

Nowe kompetencje IJHARS dotyczą zwalniania podmiotów ze znakowania jaj, w przypadku kierowania ich do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji. Zgodnie z ww. zmianą, wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jest organem właściwym do wydawania na wniosek podmiotów gospodarczych, decyzji zwalniających je z obowiązku znakowania.

Wniosek o zwolnienie powinien zawierać m.in. następujące informacje:

- nazwę, siedzibę i adres albo imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres wnioskodawcy;
- kod producenta (tj. weterynaryjny numer identyfikacyjny z dodanym numerem oznaczenia sposobu utrzymania kur i kodu państwa członkowskiego).

Podmiot zwolniony ze znakowania jaj powinien:

- prowadzić ewidencję jaj nieoznakowanych zawierającą: nazwę albo imię i nazwisko i adres odbiorcy jaj, miejsce przeznaczenia jaj, liczbę lub masę jaj z podaniem daty ich wysłania,
- informować pisemnie właściwego wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych o zamiarze dostawy jaj do odbiorców w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej – na 14 dni przed każdą wysyłką jaj, podając: nazwę albo imię i nazwisko oraz adres odbiorcy jaj, miejsce przeznaczenia jaj, masę lub liczbę jaj wysyłanych.

Zadania Wojewódzkiego Inspektora JHARS w zakresie zwalniania jaj ze znakowania:

- ▶ wydawanie lub cofanie decyzji zwalniającej jaja ze znakowania,
- ▶ powiadamianie Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i powiatowego lekarza weterynarii, właściwego ze względu na miejsce produkcji jaj o wydaniu lub cofnięciu decyzji dotyczącej zwolnienia jaj ze znakowania.

Obowiązki Głównego Inspektora JHARS w zakresie zwalniania jaj ze znakowania:

- przekazywanie właściwym organom zainteresowanych państw członkowskich, informacji o ilości lub masie jaj, miejscu przeznaczenia oraz danych adresowych odbiorcy jaj,
- prowadzenie wykazu podmiotów, które uzyskały zwolnienie.

Nowe zadanie IJHARS wymaga ścisłej współpracy z Inspekcją Weterynaryjną. Powiatowy lekarz weterynarii, będzie zobowiązany informować wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych o wydaniu decyzji ograniczającej lub zakazującej produkcję jaj przez podmiot, który ubiega się o zwolnienie ze znakowania lub uzyskał takie zwolnienie. Zwalnianie podmiotów gospodarczych z obowiązku znakowania jaj, jest nowym zadaniem Inspekcji wymagającym dość szybkiego reagowania ze strony WIJHARS, Głównego Inspektoratu JHARS oraz Inspekcji Weterynaryjnej, z uwagi na interes przedsiębiorcy, który w określonym czasie, zgodnie z umową lub kontraktem, powinien dostarczyć jaja odbiorcy.

Nowe zadania na rynku mięsa

Kontrola urzędowa w zakresie warunków wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do dwunastu miesięcy

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych rynków rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) (Dz.U. L 299 z 16.11.2007 r., str. 1) kontrole urzędowe w zakresie warunków wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do dwunastu miesięcy powinny być przeprowadzane przez właściwy organ wyznaczony przez państwo członkowskie.

Ostatnia zmiana do ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. z 2005 r. Nr 187 poz. 1577, z późn. zm.) wskazuje Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jako organ właściwy do przeprowadzania kontroli urzędowych w zakresie warunków wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do dwunastu miesięcy (art. 17a ust. 1 pkt 6).

Kontrole urzędowe będą przeprowadzane w oparciu o zasady ogólne określone w rozporządzeniu (WE) Nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz z regułami zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz.U. L 165, z 30.04.2004 r., str. 1), tj. w następujący sposób:

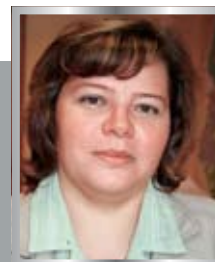
- regularnie, z właściwą częstotliwością,
- bez wcześniejszego uprzedzenia,

– na każdym etapie produkcji i wprowadzania do obrotu.

Zakres kontroli obejmuje następujące zagadnienia:

- prawidłowość oznaczania mięsa wołowego pochodzącego z bydła w wieku do dwunastu miesięcy kategoriami „V” lub „Z” na każdym etapie produkcji i wprowadzania do obrotu (zgodnie z rozporządzeniem 1234/2007 kategoria „V” oznacza mięso z bydła w wieku do ośmiu miesięcy włącznie, kategoria „Z” oznacza mięso z bydła w wieku powyżej ośmiu miesięcy do dwunastu miesięcy włącznie),
- prawidłowość zastosowania opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane (zgodnie z rozporządzeniem 1234/2007 opis handlowy w języku polskim, właściwy dla kategorii „V” to „cielęcina”, a dla kategorii „Z” – „młoda wołowina”),
- prawidłowość prowadzenia – przez zakłady ubojowe i przetwórcze – rejestrów bydła w wieku do dwunastu miesięcy oraz zakres rejestrowanych informacji.

Celem zapewnienia właściwej skuteczności kontroli urzędowych Polska jako kraj członkowski ustanowiła sankcje stosowane w przypadku naruszenia przepisów rozporządzenia 1234/2007. Ustanowione sankcje to grzywna stosowana w przypadku stwierdzenia braku oznakowania mięsa właściwą kategorią lub stwierdzenia nieprawidłowego opisu na etykiecie. Orzekanie o wysokości grzywny następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Romana Pawelec
Wydział Kontroli
Jakości Handlowej

Zgodnie z rozporządzeniem 1234/2007 kategoria „V” oznacza mięso z bydła w wieku do ośmiu miesięcy włącznie, kategoria „Z” oznacza mięso z bydła w wieku powyżej ośmiu miesięcy do dwunastu miesięcy włącznie.

Ochrona prawna produktów tradycyjnych i regionalnych

W dniu 5.01.2009 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Izabella Kamińska
Kierownik Sekcji
Produktów
Regionalnych
i Tradycyjnych

Ustawa określa m.in. zadania Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) dotyczące produktów mających chronione nazwy pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenia geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami (GTS), a w szczególności zasady wykonywania:

- kontroli zgodności procesu produkcji produktów ChNP, ChOG i GTS ze specyfikacją,
- nadzoru nad jednostkami certyfikującymi upoważnionymi przez ministra właściwego ds. rynków rolnych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności produkcji produktów ChNP, ChOG i GTS ze specyfikacją.

Biorąc pod uwagę zadania IJHARS, najważniejszą zmianą ustawy jest przypisanie wojewódzkiemu inspektorowi IJHARS kompetencji do przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją, za co wcześniej odpowiedzialny był Główny Inspektor JHARS. Założeniem wprowadzonej zmiany było oddzielenie funkcji organu kontrolującego zgodność procesu produkcji ze specyfikacją od nadzorującego upoważnione jednostki certyfikujące. W efekcie w kompetencjach Głównego Inspektora JHARS pozostał nadzór nad jednostkami certyfikującymi, nie będzie on natomiast odpowiedzialny za fizyczne przeprowadzanie czynności kontrolnych u producentów. Należy jednak zauważyć, że w kompetencji Głównego Inspektora JHARS leżeć będzie nadal koordynowanie działań wojewódzkich inspektoratów JHARS w celu

zapewnienia jednolitego i skutecznego trybu postępowania podczas kontroli.

Zmiany w ustawie o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych podyktowane zostały również koniecznością dostosowania polskiego prawa do prawa wspólnotowego w zakresie systemu chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych i gwarantowanych tradycyjnych specjalności. W związku z tym, w ustawie zastąpiono rozporządzenia nr 2081/92 oraz nr 2082/92 aktualnymi aktami prawnymi:

- rozporządzeniem Rady (WE) nr 509/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie produktów rolnych i środków spożywczych będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami (Dz.U. L 93 z 31.03.2006, str. 1),
- rozporządzeniem Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 93 z 31.03.2006, str. 12).

Kontrola produktów rolnych i środków spożywczych na wniosek producenta

Przed wejściem w życie znowelizowanej ustawy, wnioskodawcy, których wnioski o rejestrację nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych lub gwarantowanych tradycyjnych specjalności zostały przekazane Komisji Europejskiej, do kontroli zgodności ze specyfikacją wyznaczyl Głównego Inspektora JHARS. W związku ze zmianą uregulowań, wnioskodawcy zobowiązani byli w terminie 3 miesięcy od dnia wejście w życie znowelizowanej ustawy (tj. do dnia 5 kwietnia 2009 r.) powtórnie dokonać wyboru organu kontrolnego i poinformować o tym ministra właściwego ds. rynków rolnych.

W przypadku wskazania IJHARS jako organu przeprowadzającego kontrolę zgodności ze specyfikacją, producenci wytwarzający produkty zgodnie ze specyfikacją i zamierzający wykorzystywać zarejestrowane nazwy zgłaszają się z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli zgodności ze specyfikacją do właściwego miejscowo wojewódzkiego inspektora JHARS, a nie jak dotychczas do Głównego Inspektora JHARS.

Formularze wniosków o dokonanie kontroli zgodności procesu produkcji produktu regionalnego lub tradycyjnego ze specyfikacją dostępne są na stronie internetowej GIJHARS www.ijhars.gov.pl (zakładka: Produkty regionalne) oraz na stronach internetowych wojewódzkich inspektoratów JHARS.

Po przeprowadzonej kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją, wojewódzki inspektor JHARS wydaje świadectwo jakości, ustalając jednocześnie termin jego ważności. Wzór nowego świadectwa jakości określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw rynków rolnych, mając na uwadze dostosowanie go do wymagań systemu chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych i gwarantowanych tradycyjnych specjalności.

W przypadku stwierdzenia niezgodności procesu produkcji ze specyfikacją, wojewódzki inspektor JHARS wydaje decyzję administracyjną:

- zakazującą używania chronionej nazwy pochodzenia, chronionego oznaczenia geograficznego lub oznaczenia gwarantowanej tradycyjnej specjalności,
- zakazującą wprowadzania do obrotu lub
- nakazującą wycofanie z obrotu produktu rolnego lub środka spożywczego.

Nadzór Głównego Inspektora JHARS nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi przeprowadzającymi kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją

Nowelizacja ustawy nie przewiduje zmian kompetencji Głównego Inspektora JHARS dotyczących nadzoru nad jednostkami certyfikującymi upoważnionymi do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności produkcji produktów ChNP, ChOG i GTS ze specyfikacją. Tak, jak dotychczas, kontrole jednostek certyfikujących będą odbywać się w następującym zakresie:

- stosowanych przez jednostki certyfikujące procedur kontrolnych,
- posiadanych środków technicznych,
- posiadanych przez pracowników jednostki kwalifikacji.

Do obowiązków Głównego Inspektora JHARS należy również analiza danych dotyczących kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją dostarczonych przez jednostki certyfikujące oraz sprawdzanie dokumentów związanych z tą kontrolą. Główny Inspektor JHARS, po przeprowadzonych czynnościach kontrolnych, przekazuje upoważnionym jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne. Na uwagę zasługuje fakt, że w znowelizowanej ustawie Główny Inspektor JHARS, we wnioskach pokontrolnych, wyznacza termin usunięcia wykrytych nieprawidłowości, co pozwoli na bardziej skuteczne egzekwowanie od

jednostek wykonania zaleceń pokontrolnych. Ponadto, obecna regulacja wymaga od jednostek certyfikujących przekazywania Głównemu Inspektorowi JHARS, nie tylko sprawozdania z kontroli przeprowadzonych w poprzednim roku oraz wykazu kontrolowanych producentów, ale także informacji o stosowanych procedurach kontrolnych.

Sankcje karne

Zarejestrowane nazwy chronione są przed ich wykorzystywaniem w oznakowaniu produktów, które nie spełniają wymagań specyfikacji. W związku z tym zabronione jest:

- oznaczanie produktów niezgodnych ze specyfikacją nazwą zarejestrowaną jako ChNP, ChOG lub GTS,
- umieszczanie na ich opakowaniu wyrażeń nawiązujących do zarejestrowanej nazwy,
- umieszczanie na ich opakowaniu zwrotów „chroniona nazwa pochodzenia”, „chronione oznaczenie geograficzne”, „gwarantowana tradycyjna specjalność”, skrótów „ChNP”, „ChOG”, „GTS” lub odpowiadających im symboli graficznych.

W świetle znowelizowanej ustawy wprowadzanie do obrotu produktów nieodpowiadających specyfikacji, a oznakowanych w sposób opisany powyżej jest zabronione pod groźbą kary grzywny, kary ograniczenia wolności lub kary pozbawienia wolności do lat 5. Ponadto, kto bezprawnie używa nazwy wpisanej na listę produktów podlegających tymczasowej ochronie krajowej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Ochrona oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych

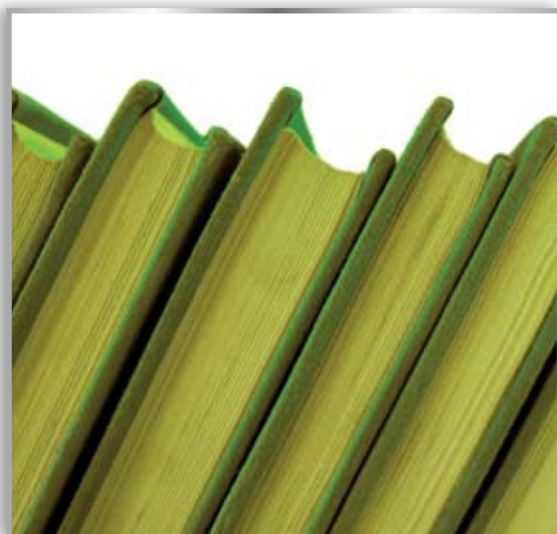
W ramach nowelizacji omawianej ustawy, zmieniona została także ustawa z dnia 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (Dz.U. Nr 208, poz. 1539 z późn. zm.). Do nowych obowiązków Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych należy ochrona oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r., w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz uchylającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89 (Dz.U. L 39 z 13.02.2008, str. 16). Oznacza to, iż IJHARS ma obowiązek monitorowania stosowania oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych lub nawiązywania do nich w prezentacji środków spożywczych niespełniających wymogów zawartych w załączniku I ww. rozporządzenia.

Europejska polityka jakości w sektorze produktów rolnych

Unia Europejska od kilku lat wyraźnie zwiększa nacisk na rozwój systemów promocji żywności o podwyższonej jakości.

Artur Siedlarek
Dyrektor Wydziału Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych w GIJHARS

W ramach konsultacji dotyczących propozycji zawartych w Zielonej Księdze wzięło udział 560 instytucji, organizacji i osób prywatnych. Z Polski wpłynęło 57 stanowisk, w tym stanowiska IJHARS oraz MRiRW.

Zdaniem Komisji Europejskiej, w sytuacji ogromnej konkurencji ze strony producentów żywności na całym świecie, wysoka jakość europejskich produktów rolnych może być ich wielkim atutem, przekładającym się na wybory konsumentów.

Komisja Europejska pragnąc w jeszcze większym stopniu zaakcentować znaczenie jakości produktów rolnych, przygotowała w 2008 r. specjalny dokument „Zieloną Księgę w sprawie jakości produktów rolnych: normy jakości produktów, wymogi w zakresie produkcji rolnej, systemy jakości”.

Publikując Zieloną Księgę Komisja Europejska postanowiła rozpocząć debatę na temat najbardziej optymalnych regulacji mogących służyć ochronie i promocji jakości produktów rolnych, które nie stanowiłyby dodatkowego obciążenia, ani nie przysparzałyby dodatkowych kosztów. Pierwszym etapem tej niezwykle istotnej wewnątrzunijnej debaty były konsultacje mające na celu zbadanie czy obec-

nie istniejące instrumenty wspierania jakości produktów rolnych w UE są odpowiednie, na ile można je ulepszyć oraz jakie nowe rozwiązania powinny być zainicjowane.

Zielona Księga została tak skonstruowana, aby maksymalnie ułatwić udział w konsultacjach. Po zaprezentowaniu danego zagadnienia, rozdział kończył się sformułowaniem konkretnych pytań, na które Komisja Europejska chciałaby uzyskać odpowiedź. Do udzielania odpowiedzi Komisja zachęcała rolników i producentów żywności, organizacje pozarządowe, przetwórców, sprzedawców detalicznych, dystrybutorów, handlowców, konsumentów oraz organy publiczne. Respondenci mogli udzielać odpowiedzi na wszystkie lub część pytań zawartych w Zielonej Księdze. Odpowiedzi należało przesyłać do 31 grudnia 2008 r. Zielona Księga, także w języku polskim, jest dostępna na stronach internetowych Komisji Europejskiej (http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/index_en.htm).

Raport roczny

„The Sale of Food and Drugs Act”, 1878

Opracował i tłumaczył
Stanisław Kowalczyk
Główny Inspektor
JHARS

Raport¹⁾ potwierdza, że w czasie gdy wzrasta popyt na najtańsze wyroby, ma miejsce tendencja do produkcji imitacji, ogólnie mówiąc fałszowanie maleje, a tam gdzie występuje, jest o wiele mniej szkodliwe, niż przedtem. Ogólna liczba badanych próbek (żywności – S.K.) wyniosła 16.191 z czego 2.782, czyli 17,2 proc. było zafałszowane. Zdecydowanie największa liczba próbek dotyczyła mleka, którego jakość znacznie poprawiła się w porównaniu do 1877 roku, chociaż w dalszym ciągu nie może być uważana za satysfakcjonującą, ponieważ ponad jedna piąta badanych próbek nie osiągnęła niezbędnego poziomu standardu autentyczności, przyjmowanego zazwyczaj przez analityków. Około 7 procent próbek chleba i 1,8 procent mąki było zafałszowane poprzez dodanie ałunu. Kawa ukazuje wzrost zafałszowania w porównaniu do 1877 roku; ale pikle, dżemy i ciastka wykazywały tylko niewielką ilość zafałszowań. Tylko dwie próbki wina na siedemdziesiąt sześć miały wynik nieco

dziwny (surprising). Blisko 5 procent próbek piwa było uznane jako zafałszowane, a środkiem fałszującym w większości przypadków był nadmiar soli. Tylko połowa sprawdzanych próbek alkoholi była oryginalna; ten rezultat jest wynikiem nieomal powszechnej praktyki rozcieńczania alkoholi wodą, a był to ledwie przykład dodawania (do alkoholi – S.K.) takich składników jak pieprzowiec, czy kwas siarkowy. (...)

Okazuje się, że kakao jest w dużym stopniu fałszowane; próbka z Hackney²⁾, oznakowana, co prawda jako mieszanka, jak stwierdzono zawierała tylko od 10 do 15 procent kakao, i powinna nazywać się „maranta³⁾ o smaku cukru i kakao”. Mikstura ta, na co zwraca uwagę analityk z dystryktu⁴⁾ (z którego pochodziła próbka – S.K.) jest w zasadzie bezużyteczna jako żywność, ponieważ ilość użyta do zrobienia filiżanki kakao, będzie miała wartość odżywczą niewiele większą, niż pojedynczy kęs chleba z masłem”.

1) W artykule omówiony został Raport roczny Lokalnej Rady Zarządzającej (Local Government Board – LGB) za rok 1878. LGB stanowiła część administracji Wielkiej Brytanii. Powstała w roku 1871 na podstawie Local Government Board Act. Jej kompetencje dotyczyły problematyki zdrowia, ubóstwa, pomocy społecznej, utrzymania porządku, kanalizacji i oczyszczania ścieków, oraz warunków sanitarnych w tym zdrowotności (fałszowania) żywności. Na czele LGB stał prezydent w randze ministerialnej. LGB została zlikwidowana w 1919 roku, a jej kompetencje przejęło Ministerstwo Zdrowia Wielkiej Brytanii.

2) Obecnie dzielnica Londynu.

3) Maranta – roślina pochodząca z Ameryki Południowej; około 30 gatunków, część dostarcza korzeni skrobiowych (np. maranta trzcinowata).

4) Dystrykt (district), jednostka podziału administracyjnego w W. Brytanii, zbliżona charakterem do polskiego powiatu.

Źródło: *The British Medical Journal*, September 20, 1879.

Ciasto drożdżowe

>>> ze skórką pomarańczową

Drożdże rozpuścić w letnim mleku z odrobiną cukru i soli. Mąkę wymieszać z cukrem, dodać mleko z drożdżami, jaja i i rozpuszczone masło lub margarynę (letnie). Wyrobić robotem kuchennym, na koniec dodać skórkę pomarańczową. Przełożyć ciasto do 5 foremek, do 1/3 wysokości i pozostawić do wyrośnięcia (ok. 15-30 minut). Po ostygnięciu posmarować lukrem i posypać odrobiną skórki pomarańczowej.

Składniki:

1 kg mąki
100 g świeżych drożdży
½ l mleka
1 ½ szklanki cukru
½ kostki masła lub margaryny (tj. 125 g)
3 jaja całe
cukier waniliowy
szczypta soli
skórka pomarańczowa (2 opakowania po 100 g)

Teresa Michaliszyn
Wydział Kadr

Lukier:

1 szklanka cukru pudru
odrobina śmietany
niewielka ilość soku z cytryny
Wszystko utrzeć.

Potrawa Wojtka

>>> dla 10 osób

Piersi kurczaka pokroić w paski, przyprawić z obydwu stron solą, pieprzem, papryką słodką, papryką ostrą. Paski pokroić w kostkę. Pokroić 1 cebulę i 1 ząbek czosnku. Dodać do kurczaka i wymieszać. Odstawić na bok.

Sos:

Wlać 1 łyżkę oleju i wsypać cebulę pokrojoną w kostkę. Cebulę podsmażyć aż się zeszkli. Dodać pomidory z puszek. Po 5 minutach dodać pokrojoną paprykę, 1 łyżkę soli, 1 łyżkę pieprzu, paprykę słodką i ostrą oraz papryczki chilli. Dodać 5 łyżek bazylii. W międzyczasie ugotować makaron. Kurczaka gotować na parze.

Podawać ze startym serem żółtym typu parmezan.

Składniki:

6 puszek pomidorów
2 cebule
2 ząbki czosnku
4 świeże papryki
4 papryczki chilli
2 piersi kurczaka
1 opakowanie makaronu, np. penne, tagliatelle
tarty ser do posypania (parmezan)
przyprawy: bazylia, papryka słodka i ostra, pieprz, sól, olej

Wojciech Kuchta
Dział Informatyki

